

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และ 4 อำเภอจังหวัดสงขลา (จะนะ เทพา นาทวี สะบ้าย้อย) จำนวน 340 คน และ การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ปลัดอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ปกครอง กำนันหรือ ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชน และตัวแทนบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ รวมทั้งหมด 20 คน โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งใช้แบบสอบถามทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตอนที่1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จะได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(N=340)	ร้อยละ
เพศ		
เพศชาย	90	26.5
เพศหญิง	250	73.5
รวม	340	100
อายุ		
อายุ 20-30 ปี	79	23.2
อายุ 31-40 ปี	251	73.8
อายุ 41-50 ปี	10	2.9
รวม	340	99.9
พื้นที่การปฏิบัติงาน		
จังหวัดปัตตานี	119	35.0
จังหวัดยะลา	61	17.9
จังหวัดนราธิวาส	83	24.4
จังหวัดสงขลา	39	11.5
จังหวัดสตูล	38	11.2
รวม	340	100
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า	5	1.5
ประกาศนียบัตร	17	5.0
ปริญญาตรี	308	90.6
สูงกว่าปริญญาตรี	10	2.9
รวม	340	100

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(N=340)	ร้อยละ
ประสบการณ์การปฏิบัติงานบัณฑิตอาสา		
น้อยกว่า 3 ปี	19	5.6
3-5 ปี	105	30.9
6-8 ปี	125	36.8
มากกว่า 8 ปี	91	26.8
รวม	340	100
ฝึกอบรม/เข้าร่วมโครงการจากหน่วยงานต่างๆ		
ไม่เคย	6	1.8
1-5 ครั้ง	94	27.6
6-10 ครั้ง	50	14.7
มากกว่า 10 ครั้ง	190	55.9
รวม	340	100
ทัศนศึกษาดูงาน		
ไม่เคย	112	32.9
1-5 ครั้ง	169	49.7
6-10 ครั้ง	20	5.9
มากกว่า 10 ครั้ง	39	11.5
รวม	340	100
บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิดีเด่น		
ไม่เคย	182	53.5
1-5 ครั้ง	153	45.0
6-10 ครั้ง	2	0.6
มากกว่า 10 ครั้ง	3	0.9
รวม	340	100

N = 340

จากตารางที่ 5 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศพบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงจำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 73.5 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5

2. ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุพบว่า กลุ่มอายุมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ 31-40 ปี จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 73.8 และกลุ่มอายุน้อยที่สุดคือ 41-50 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

3. ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามพื้นที่การปฏิบัติงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างพื้นที่การปฏิบัติงานมากที่สุด คือ จังหวัดปัตตานี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 และน้อยที่สุดคือ จังหวัดสตูล จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2

4. ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างระดับการศึกษามากที่สุดคือ ปริญญาตรี จำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ 90.6 และน้อยที่สุดคือ มัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5

5. ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานบัณฑิตอาสาพบว่า จำนวนมากที่สุด คือ 6-8 ปี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 และน้อยที่สุด คือ น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6

6. ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามฝึกอบรม/เข้าร่วมโครงการจากหน่วยงานต่างๆพบว่า จำนวนมากที่สุด มากกว่า 10 ครั้ง จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 55.9 และน้อยที่สุด คือ ไม่เคย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8

7. ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามทัศนศึกษาดูงานพบว่า จำนวนมากที่สุด คือ 1-5 ครั้ง จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 49.7 และน้อยที่สุด คือ 6-10 ครั้ง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9

8. ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามบัณฑิตอาสาพัฒนาตามภูมิทัศน์เด่นพบว่า จำนวนมากที่สุดคือ ไม่เคย จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 และน้อยที่สุดคือ 6-10 ครั้ง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาทางด้านสภาวะแวดล้อม

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านสภาวะแวดล้อมการปฏิบัติงาน			
1.1 กิจกรรมการดำเนินงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิสร้างภาวะการเป็นผู้นำ ผู้กล้า แห่งการเปลี่ยนแปลง	4.19	0.731	ระดับดี
1.2 หลักการ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของกิจกรรมหรือการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีความเหมาะสม และสอดคล้องกัน	4.16	0.718	ระดับดี
1.3 การปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีระยะเวลาในการทำการกิจและวิธีการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม	4.10	0.707	ระดับดี
1.4 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิสามารถปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ของตนเองได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสมในการปฏิบัติงาน	4.32	0.734	ระดับดีมาก
รวม	4.19	0.722	ระดับดี

จากตาราง 6 พบว่าผลการวิเคราะห์การประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านสภาวะแวดล้อมการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิสามารถปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ของตนเองได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสมในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.32$) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ การปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีระยะเวลาในการทำการกิจและวิธีการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.10$)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ประเมินด้านสภาวะแวดล้อม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาเป็นดังนี้

สภาวะแวดล้อมการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิการดำเนินงานตามโครงการฯ เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2558 – 2560 ในภารกิจงานพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่ และคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข ซึ่งมีภารกิจงานเดิมที่ดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา และภารกิจงานเพิ่มเติมที่เป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์ ซึ่งเลขาธิการ ศอ.บต.เห็นชอบ จึงกำหนดลักษณะงานของบัณฑิตอาสาฯ ในการรับภารกิจ 3 ส่วน คือ 1) ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์งานพัฒนาของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล โดยตรวจสอบติดตาม ความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการกิจกรรม ตามแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลของหมู่บ้าน ตำบล ตามศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กำหนดเพื่อใช้ในการบริหารจัดการงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในลักษณะ (Area Based) รวมทั้งการสำรวจ ตรวจสอบ และรายงานความเป็นอยู่ของหมู่บ้านตำบล เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการพัฒนาตามอำนาจหน้าที่ของ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และผู้บริหาร ตลอดจนการรวบรวมปัญหาความต้องการ และข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่เพื่อเสนอให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ 3) ปฏิบัติงานสนับสนุนภารกิจของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ซึ่งได้สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ถึงประเด็นศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาฯด้านสภาวะแวดล้อมไว้ดังนี้

“...ในความเห็นผมบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ มีหน้าที่ปฏิบัติงานในระดับหมู่บ้านที่ตนมีภูมิลำเนา ทำให้บัณฑิตอาสาฯ มีความคล่องตัวต่อการปฏิบัติงาน มีความคุ้นเคยกับพื้นที่ และมีความรู้จักมักคุ้นกับสมาชิกในหมู่บ้านเป็นอย่างดี ปัจจุบันบัณฑิตอาสาฯ ได้รับมอบหมาย/ขอความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน ทั้งราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ส่งผลให้บัณฑิตอาสาฯ หลายคนเกิดความน้อยใจต่อระบบราชการที่มองว่าตนเองได้รับมอบหมายงานในปริมาณที่มากเกินไป ไม่เหมาะสมกับค่าตอบแทนที่ตนได้รับ...”

(ชูโฮมิน สาและ, 25 กรกฎาคม 2561)

นอกจากนี้การปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่จำเป็นต้องมีข้อมูลรายละเอียดของพื้นที่หมู่บ้าน พร้อมทั้งรู้จักกับคนในพื้นที่ โดยสอดคล้องกับคำกล่าวของฟาริเดห์ มะซัน ไว้ดังนี้

“...บัณฑิตอาสาสามารถปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นอย่างดี เพราะ รู้จักกับชาวบ้านในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี...”

(พาริตะห์ มะซัน, 24 กรกฎาคม 2561)

ด้านสภาวะแวดล้อมในการปฏิบัติงานนั้นยังประกอบไปด้วยทัศนคติของคนในชุมชนที่มี มุมมองการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง ซึ่งมันสอดคล้องกับคำกล่าวของสุรชัย เจริญสุข ไว้ดังนี้

“...การปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสา สามารถปฏิบัติงานได้ทุก สภาพแวดล้อม ทุกบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะภายใต้แรง กดดันทั้งเชิงบวกและเชิงลบ...”

(สุรชัย เจริญสุข, 30 กรกฎาคม 2561)

ทั้งนี้ยังพบว่าส่วนสำคัญของการดำเนินงานในชุมชนนั้น มีประเด็นเรื่องบริบทด้านการสื่อสาร ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ โดยเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานได้ด้วยเช่นกัน โดยสอดคล้องกับอำพล พ่วงศิริ ที่กล่าวว่า

“...สภาพแวดล้อมเป็นส่วนสำคัญต่อการปฏิบัติงานที่ต้องอาศัย ศักยภาพของคนในชุมชนที่มีความรู้ในเรื่องภาษา วัฒนธรรมและ เข้าใจในวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่...”

(อำพล พ่วงศิริ, 26 กรกฎาคม 2561)

สรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมด้านการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนาตามตุนั้นมี บริบทที่แตกต่างออกไป เช่น สภาพแวดล้อมด้านขนาดของพื้นที่ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานในพื้นที่ รวมไปถึงสภาพด้านทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาฯ ที่สะท้อนมุมมองทั้งด้านเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งนี้บัณฑิตอาสาพัฒนาตามตุนั้นสามารถปฏิบัติงานได้ทุก สภาพแวดล้อม ทุกบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด โดยจากความคิดเห็นของประชาชนบางกลุ่มได้สะท้อนถึงบทบาทของบัณฑิตอาสาฯในช่วงการทำงาน ที่ผ่านมาตัวบัณฑิตอาสาฯนั้นได้ลงพื้นที่พบปะเยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่ และยังทำหน้าที่เชื่อม ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับหน่วยงานรัฐ และได้มีการสำรวจสภาพปัญหาความเดือดร้อนของ ประชาชน และภูมิใจที่มีโครงการทุกโครงการที่ได้รับมอบหมายดำเนินการจนประสบความสำเร็จมา อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาทางด้านปัจจัยการปฏิบัติงาน

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
<u>ด้านปัจจัยการปฏิบัติงาน</u>	4.29	0.671	ระดับดีมาก
2.1 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมด้วยความเหมาะสม			
2.2 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วย กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนได้เป็นอย่างดี	4.44	0.740	ระดับดีมาก
2.3 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด (ศอ.บต.) ในการดำเนินกิจกรรมในหมู่บ้าน	3.95	0.958	ระดับดี
2.4 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีความคิดสร้างสรรค์ในการเสนอขอของบประมาณจัดกิจกรรม/โครงการในหมู่บ้าน	4.06	0.805	ระดับดี
2.5 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมอย่างเพียงพอ	3.46	1.034	ระดับดี
2.6 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีอาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.26	1.178	ระดับปานกลาง
รวม	4.63	0.897	ระดับดีมาก

จากตาราง 7 พบว่าผลการวิเคราะห์การประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านปัจจัยการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}= 4.63$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยการปฏิบัติงาน ในระดับมากที่สุด คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วย กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนได้เป็นอย่างดี กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}= 4.44$) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีอาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมและเพียงพอ กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 3.26$)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ประเมินด้านปัจจัยการปฏิบัติงาน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น จะเห็นได้ว่าการ

ปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในการดำเนินงานตามโครงการฯที่ผ่านมา มีปัจจัยในการปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น 2 ด้าน เช่น ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก โดยทั้งสองด้านนี้มีความสอดคล้องกับภารกิจการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิที่เป็นตัวชี้วัดรูปแบบหนึ่งในด้านศักยภาพของการปฏิบัติงานทั้งในบทบาทภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้

(1) เป็นบุคลากรของ ศอ.บต. ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่หมู่บ้าน / ตำบล เพื่อประสานประชาสัมพันธ์ ร่วมติดตาม ตรวจสอบ ความก้าวหน้าของการดำเนินงานในโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินการในพื้นที่

(2) ประสานการช่วยเหลือการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ด้วยการรับเรื่องร้องทุกข์ ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น และประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(3) ประสานการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(4) จัดเก็บข้อมูลของหมู่บ้าน / ตำบล รวมทั้งการสำรวจ และรายงานท่าทีความเป็นอยู่ของหมู่บ้าน/ตำบล ตลอดจนการรวบรวมปัญหาความต้องการ และข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่เพื่อเสนอให้ ศอ.บต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์

(5) ทำหน้าที่ “ทูตสันติภาพประจำหมู่บ้าน” เพื่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจ และเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชน

(6) ทำหน้าที่ประสานงาน พัฒนาอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ

(7) ทำหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการหมู่บ้าน(กม.) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการหมู่บ้านให้เข้มแข็ง

(8) ปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนของทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ในหมู่บ้าน

(9) ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการการศึกษาในพื้นที่หมู่บ้าน

(10) ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของ ศอ.บต. ในการเป็นศูนย์ประสานการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระดับหมู่บ้าน

(11) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ ศอ.บต. มอบหมาย

ซึ่งภารกิจทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยที่กำหนดบทบาทการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิให้มีบทบาทที่ชัดเจนขึ้น ในทางกลับกันมุมมองอีกด้านหนึ่งที่สะท้อนจากความคิดเห็นทั้งบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานได้แสดงความคิดเห็นออกมาว่า การทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างหน่วยงานในสังกัดกับชาวบ้านในชุมชนการเป็นนักประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ

ให้ชาวบ้านในชุมชนทำงานด้วยจิตอาสาอย่างแท้จริง โดยไม่หวังผลตอบแทนการทำงานแบบมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ หลักการทำงานจะทำคนเดียวไม่ได้การทำงานทุกอย่างให้ประสบความสำเร็จได้ก็ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายการรวมตัวกันของบุคคลก่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็งสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของจึงทำให้ภาคภูมิใจที่ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงาน ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์กรที่ดีที่สุดจนเกิดการพัฒนายิ่งยืนต่อไป จนเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายและจะทำให้มีชื่อเสียง สามารถสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้เกิดขึ้นได้ และทำให้ประชาชนอยู่กันอย่างมีความสุข ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้กล่าวไว้ดังนี้

“...ในมุมมองของผมด้านปัจจัยภายในของบัณฑิตอาสาฯ แต่ละคนมีเป้าหมายในการทำงาน และความใฝ่ฝันในการประกอบอาชีพแตกต่างกัน ส่วนด้านปัจจัยภายนอก การมีโอกาสนในการประสานงานกับภาคส่วนต่าง ๆ อันเป็นการเปิดโลกทัศน์และการสร้างเครือข่ายการทำงาน ซึ่งจะเป็นใบเบิกทางสำหรับให้บัณฑิตอาสาฯ เหล่านี้มีโอกาสได้แสดงความสามารถ และภารกิจงานที่ภาคส่วนต่างๆ มอบหมาย/ประสาน มีมากขึ้น ส่งผลให้ บัณฑิตอาสาฯ ขาดขวัญกำลังใจ...”

(ชูไสมีน สาและ, 25 กรกฎาคม 2561)

นอกจากนั้นแล้วบางคนมองว่าการทำงานในตำแหน่งนี้จะเป็นใบเบิกทางสู่การเป็นข้าราชการเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในขณะที่อีกหลายคนปฏิบัติหน้าที่เป็นบัณฑิตอาสาฯมานาน ก็มีความชินชากับระบบงาน ขาดการพัฒนาตนเอง ขาดการใฝ่ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เมื่อประกอบกับการที่บัณฑิตอาสาฯ มีลักษณะการจ้างแบบเหมารายปี ไม่มีการขึ้นค่าตอบแทนแต่อย่างใด ทั้งค่าตอบแทนที่ได้รับก็ต่ำกว่าวุฒิที่ตนเองจบ ส่งผลขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ยิ่งในบางปีงบประมาณจะมีกระแสว่า ค.บ.ต. จะไม่มีการจ้างงานต่อ ก็ยิ่งส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับคำกล่าวของสุรชัย เจริญสุข ที่ได้กล่าวไว้ว่า

“...ผมคิดว่าปัจจัยในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นของผู้ใด ก็ย่อมจะต้องมีปัจจัยการสนับสนุนในการปฏิบัติด้วยกันทั้งนั้น เพราะปัจจัยการสนับสนุนต่าง ๆ เหล่านี้ จะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการทำ

ให้ภารกิจและเป้าหมายในหน้าที่ที่ปฏิบัติบรรลุผลสำเร็จ ที่สำคัญ
บัณฑิตอาสาฯ รุ่นปัจจุบันล้วนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี
ด้วยกันทั้งสิ้น...”

(สรชัย เจริญสุข, 30 กรกฎาคม 2561)

นอกจากนี้หากมีประเด็นที่ว่าบัณฑิตอาสาฯ เป็นการจ้างชั่วคราว อาจจะถูกเลิกก็ได้ นั้น ใน
บางความคิดเห็นมองว่า มันสายเกินไปที่จะยกเลิกตำแหน่งนี้ เพราะตอนนี้บัณฑิตอาสาฯ ถือเป็นกลไก
ส่วนหนึ่งที่สำคัญในระดับท้องถิ่น – ภูมิภาค และส่วนกลาง ในการเชื่อมประสานและการปฏิบัติงานใน
หน้าที่และนอกเหนือหน้าที่ตามภารกิจต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย และถือเป็นมวลชนที่สำคัญของ
ภาครัฐอีกด้วย ซึ่งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของอำพล พวงศิริ ที่กล่าวไว้ว่า

“...การปฏิบัติงานต้องมีการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน
เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเอาใจใส่
เสมือนคุณญาติ รวมทั้งปัจจัยในด้านเครื่องมือการปฏิบัติหน้าที่...”

(อำพล พวงศิริ, 26 กรกฎาคม 2561)

สรุปได้ว่าปัจจัยในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาฯ พัฒนามาตมภูมิส่งผลทั้งด้านบวก เช่นการ
ปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาฯ นั้นช่วยนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริงเพื่อให้ภาครัฐแก้ไขปัญหได้อย่างถูกต้อง
และนำเป็นข้อมูลขั้นต้นในการแก้ไขปัญหาของความเป็นอยู่และความต้องการของประชาชนได้เป็น
อย่างดี ส่วนด้านลบ เช่น ด้วยภารกิจงานของบัณฑิตอาสาฯ ที่ได้ระบุดตามรายละเอียดของโครงการนั้น
จะเห็นได้ว่าในบทบาทตามความเป็นจริง หลายหน่วยงานเริ่มเห็นบทบาทของบัณฑิตอาสาฯ มากยิ่งขึ้น
ด้วยกิจกรรม/โครงการที่ทางหน่วยงานศอ.บต. มีกำหนดนโยบายภารกิจงานเพิ่มทั้งทางตรงและ
ทางอ้อม ทำให้บัณฑิตอาสาฯ ได้เป็นที่รู้จักคุ้นเคยกับหลายหน่วยงานเพิ่มขึ้น ทั้งด้านการขยาย
เครือข่ายในการประสานการทำงาน เพื่อให้บัณฑิตอาสาฯ ได้เป็นตัวกลางที่ขับเคลื่อนได้อย่างมี
คุณภาพทั้งด้านข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านรวมไปถึงการได้ช่วยเหลือในทุกๆหน่วยงานที่เข้ามาขอความ
ช่วยเหลือ ส่งผลให้บัณฑิตอาสาฯ มีภารกิจเพิ่มขึ้น ทำให้การบริหารจัดการรูปแบบการทำงานในแต่ละ
ครั้งขาดประสิทธิภาพ เพราะบริหารจัดการเวลาไม่ทัน และกลายเป็นจุดอ่อนของบัณฑิตอาสาฯ ในการ
ปฏิบัติงานในช่วงเวลาที่ผ่านมามีไม่เกิดความชัดเจนเท่าที่ควร

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของ
บัณฑิตอาสาทางด้านกระบวนการปฏิบัติงาน

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน			
3.1 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	4.11	0.778	ระดับดี
3.2 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีการจัดทำกรอบแนวคิดและกำหนดจุดพัฒนาตามสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม	4.11	0.709	ระดับดี
3.3 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีการวางแผนดำเนินโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่เพื่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4.22	0.716	ระดับดีมาก
3.4 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีการปฏิบัติงานตามโครงการ/กิจกรรมที่ศอ.บต.กำหนด	4.39	0.759	ระดับดีมาก
3.5 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีการดำเนินกิจกรรมที่กำหนดในโครงการตามขั้นตอนทุกกิจกรรม	4.37	0.763	ระดับดีมาก
3.6 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิได้รับการนิเทศติดตามกำกับการดำเนินโครงการตามขั้นตอนที่กำหนดทุกระยะจาก ศอ.บต.	4.22	0.784	ระดับดีมาก
3.7 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีการประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมทุกครั้งหลังการปฏิบัติงาน	4.16	0.768	ระดับดี
3.8 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีการวิเคราะห์และนำผลการประเมินงานตนเองมาพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	4.24	0.736	ระดับดีมาก
รวม	4.22	0.751	ระดับดีมาก

จากตาราง 8 พบว่าผลการวิเคราะห์การประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

(\bar{X} = 4.22) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับด้านกระบวนการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีการปฏิบัติงานตามโครงการ/กิจกรรมที่ศอ.บต.กำหนด กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.39) รองลงมาคือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีการดำเนินกิจกรรมที่กำหนดในโครงการตามขั้นตอนทุกกิจกรรม (\bar{X} = 4.37) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีการจัดทำกรอบแนวคิดและกำหนดจุดพัฒนาตามสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.11)

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในด้านกระบวนการปฏิบัติงานนั้น สรุปได้ดังนี้

“...มีการทำงานอย่างเป็นระบบ และเป็นเครือข่าย...”

(ซูไฮมีน สาและ, 25 กรกฎาคม 2561)

ด้านกระบวนการปฏิบัติงานยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในหลายด้าน อาทิ ห้องปฏิบัติงาน หรือสำนักงานบัณฑิตอาสาฯ ถึงแม้สัญญาการจ้างหรือเจตจำนงในการจ้างบัณฑิตอาสาฯ ต้องการให้ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ที่ต้นทาง” นั้นหมายความว่าให้ปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้าน แต่ความเป็นจริงการปฏิบัติมันไม่ใช่จะต้องทำงานอยู่ที่หมู่บ้านเท่านั้น หากแต่บัณฑิตอาสาฯ ในทางปฏิบัติจะเป็นตัวเชื่อมประสานการปฏิบัติระหว่างอำเภอกับท้องที่ หมู่บ้าน ตำบล ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสุรัชย์ เจริญสุข ที่กล่าวไว้ว่า

“...บัณฑิตอาสาฯ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องและแม่นยำ เพราะบัณฑิตอาสาฯ ส่วนใหญ่เป็นบัณฑิตอาสาฯ มานานหลายสมัยจึงค่อนข้างจะไม่เป็นปัญหาในกระบวนการการปฏิบัติงานเท่าใดนัก แต่การสั่งการหรือการปฏิบัติเรื่องใด อยากให้มีความเป็นเอกภาพและเป็นระบบที่ชัดเจนในการสั่งการ ว่าศอ.บต.จะสั่งผ่านจังหวัด และให้จังหวัดสั่งอำเภอ...”

(สุรัชย์ เจริญสุข, 30 กรกฎาคม 2561)

นอกเหนือจากงานตามภารกิจของศอ.บต. แล้วนั้น ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีห้องปฏิบัติงานให้เป็นหลักแหล่ง พร้อมวัสดุอุปกรณ์ เครื่องไม้เครื่องมือในการปฏิบัติงาน นอกเหนือจากนั้น จะเห็นได้ว่าเงินค่าตอบแทนของบัณฑิตอาสาฯ เพียง 7,500 บาท หากเทียบปริมาณงานแล้ว ถือว่า ทำงานด้วยปริมาณงานที่ Over Load คือตั้งแต่ไม่จิ้มฟันยันเรออบ เมื่อพูดถึงประเด็นนี้ ทางผู้ที่เกี่ยวข้องอาจจะกล่าวว่า มันก็เป็นกติกาหรือเรื่องที่อยู่แล้วก่อนจะมาเป็น

บัณฑิตอาสาฯว่าจะได้รับเงินค่าตอบแทนเท่าใด ทั้งนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของอำพล พวงศิริ ที่กล่าวว่า

“...กระบวนการปฏิบัติงาน ต้องอาศัยความรู้ในข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ เพราะจะเป็นส่วนสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีแบบแผน และมีการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลและมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ...”

(อำพล พวงศิริ, 26 กรกฎาคม 2561)

สรุปได้ว่ากระบวนการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิควรเพิ่มขีดความสามารถด้านการพูดคุยในที่ชุมชน ซึ่งในอีกด้านหนึ่งของกระบวนการปฏิบัติงานนั้นได้พบว่า บัณฑิตอาสาฯนั้นในด้านปัญหาอุปสรรคในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายอาจไม่ค่อยมีปัญหาอุปสรรคสำหรับการทำงานให้กับหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานอื่นๆที่เข้ามาบูรณาการ แต่จะมีปัญหาอุปสรรคในการทำงานในพื้นที่มากกว่า เพราะบัณฑิตอาสาฯมีบทบาทเป็นเพียงผู้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของผู้นำในพื้นที่ซึ่งอาจจะทำให้ศักยภาพในการแสดงออก หรืออำนาจในการตัดสินใจ หรือการนำเสนอกิจกรรมที่อยากทำในพื้นที่ไม่ค่อยมีความสำคัญและไม่ได้รับการยอมรับจากผู้นำเท่าที่ควร ดังนั้นแล้วแนวทางแก้ไขควรให้บัณฑิตอาสาฯมีบทบาทของการทำงานที่ชัดเจนอาจไม่ต้องขึ้นกับผู้นำชุมชน แต่ให้บัณฑิตอาสาฯสามารถนำเสนอความต้องการของตนเอง มีอำนาจการตัดสินใจของตนเองจะทำให้การพัฒนาชุมชนดีขึ้นกว่านี้

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาฯด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงานประสิทธิภาพของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในการจัดกิจกรรม/โครงการต่างๆ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงาน			
4.1 ประสิทธิภาพของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ			
ในการจัดกิจกรรม/โครงการต่างๆ	4.19	0.735	ระดับดี
4.1.1 การวางแผนการจัดกิจกรรม/โครงการต่างๆในพื้นที่หมู่บ้านได้อย่างเหมาะสม			
4.1.2 การจัดทำแผนการดำเนินกิจกรรม/โครงการตามขั้นตอนโดยละเอียด และผ่านการตรวจรับรองจากกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	4.22	0.758	ระดับดีมาก

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4.1.3 การจัดกิจกรรม/โครงการตามแผนการดำเนินงานที่เน้นประชาชนเป็นสำคัญ	4.30	0.748	ระดับดีมาก
4.1.4 ใช้วิธีการจัดวิถีกิจกรรมการปฏิบัติงานที่หลากหลายโดยมีการบูรณาการเรียนรู้การปฏิบัติงานต่างๆได้ดี	4.19	0.716	ระดับดี
4.1.5 ใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม/โครงการมีความเหมาะสม ได้ประโยชน์คุ้มค่าและประชาชนได้รับการบริการที่ดี	4.07	0.771	ระดับดี
4.1.6 บรรยากาศการจัดกิจกรรม/โครงการเป็นกันเอง และบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิให้ความเอาใจใส่ดูแลอย่างทั่วถึง	4.24	0.777	ระดับดีมาก
4.1.7 วัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม/โครงการดำเนินตามที่กำหนดในแผนการดำเนินงานทุกขั้นตอน	4.14	0.787	ระดับดี
4.1.8 นำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดกิจกรรม/โครงการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4.12	0.767	ระดับดี
รวม	4.18	0.757	ระดับดี

จากตาราง 9 พบว่าผลการวิเคราะห์การประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงานด้านประสิทธิภาพของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในการจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ นั้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}= 4.18$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด คือการจัดกิจกรรม/โครงการตามแผนการดำเนินงานที่เน้นประชาชนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}= 4.30$) รองลงมาคือ บรรยากาศการจัดกิจกรรม/โครงการเป็นกันเอง และบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิให้ความเอาใจใส่ดูแลอย่างทั่วถึง ($\bar{X}= 4.24$) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ ใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม/โครงการมีความเหมาะสม ได้ประโยชน์คุ้มค่าและประชาชนได้รับการบริการที่ดี กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดี ($\bar{X}= 4.07$)

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงาน เกี่ยวกับประสิทธิภาพของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในการจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ นั้น สรุปได้ดังนี้

“...บัณฑิตอาสาฯปฏิบัติงานได้อย่างเป็นรูปธรรม มีผลลัพธ์ตรงกับที่ภาคส่วนต่างๆมอบหมาย/ประสานงาน...”

(ชูโฮมึน สาและ, 25 กรกฎาคม 2561)

สิ่งสำคัญเรื่องของการ “อาสา” เป็นการตอบแทนมาตุภูมิ ผลลัพธ์ที่ออกมา นั้น เป็นไปในทางบวก รูปแบบการดำเนินงานที่ยึดถือคำว่า จิตอาสา จะทำให้ผลการปฏิบัติงานดำเนินได้อย่างสวยงามและราบรื่น ซึ่งได้สอดคล้องกับคำกล่าวของอามะ สนิ กล่าวไว้ว่า

“...ดีครับ ทำงานเร็วทำงานเก่งข้อมูลแม่นยำ...”

(นายอามะ สนิ, 26 กรกฎาคม 2561)

ดังนั้นการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาฯ อาจจะมีค่าตอบแทนหรือเงินส่วนใดพิเศษให้ได้ไม่น้อยไปกว่าค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำรายวัน เป็นการกระตุ้นการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาฯ ให้มีผลการปฏิบัติงานที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของวันอรัยา อามะ ที่กล่าวไว้ว่า

“...บัณฑิตอาสาฯมีส่วนร่วมในการบูรณาการการพัฒนาพื้นที่กับสำนักงานชุมชนอำเภอจากเมื่อก่อนชาวบ้านในชุมชนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการพัฒนาการเข้าร่วมการประชุม แต่หลังจากที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอได้เข้ามาให้ความรู้ให้คำแนะนำการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างไรให้เกิดความเข้มแข็งและเกิดความสามัคคีจึงได้บูรณาการการมีส่วนร่วมในการรื้อฟื้นโครงการกองทุนหมู่บ้านเพื่อให้ชาวบ้านได้ร่วมกันมีบทบาทและมีความภาคภูมิใจที่ได้ร่วมกันรักษาสีทธิประโยชน์ของชุมชน...”

(วันอรัยา อามะ, 26 กรกฎาคม 2561)

สรุปได้ว่าผลลัพธ์การปฏิบัติงานด้านประสิทธิภาพของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในการจัดกิจกรรม/โครงการต่างๆนั้นจะเห็นได้ว่าบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิเป็นส่วนหนึ่งที่ได้ช่วยเหลือชุมชนอย่างเต็มกำลังความสามารถเป็นผู้สานต่ออุดมการณ์ เพื่อสร้างชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนให้แก่ลูกหลาน นอกจากนี้บัณฑิตอาสาฯยังทำหน้าที่เป็นศอ.บต. ส่วนหน้าในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาของศอ.บต. และหน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินการอยู่ในหมู่บ้านให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

และประสิทธิผลควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพบัณฑิตอาสาให้เป็นผู้นำรุ่นใหม่ มีจิตอาสา ในการทำงานเพื่อมาตุภูมิตนเองและสำนักรักบ้านเกิด

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาตามผลลัพธ์การปฏิบัติงานพฤติกรรมการเรียนรู้ของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4.2 พฤติกรรมการเรียนรู้ของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ			
4.2.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม/โครงการเหมาะสม	4.20	0.762	ระดับดี
4.2.2 การปฏิบัติกิจกรรม/โครงการด้วยความสนใจและตั้งใจ	4.34	0.700	ระดับดีมาก
4.2.3 การมีส่วนร่วมและมีโอกาสใช้สื่ออุปกรณ์ การดำเนินกิจกรรม/โครงการอย่างทั่วถึง	4.21	0.687	ระดับดีมาก
4.2.4 การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงานคณะกรรมการหมู่บ้านและประชาชน	4.41	0.709	ระดับดีมาก
4.2.5 กล้าแสดงออก ถาม และตอบคำถามให้กับประชาชนได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล	4.22	0.804	ระดับดีมาก
4.2.6 การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานตามความเหมาะสม	4.15	0.792	ระดับดี
4.2.7 การสรุปและบันทึกผลการปฏิบัติงานทุกครั้ง	4.22	0.773	ระดับดีมาก
4.2.8 บัณฑิตอาสามีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ	4.22	0.788	ระดับดีมาก
รวม	4.24	0.751	ระดับดีมาก

จากตาราง 10 พบว่าผลการวิเคราะห์การประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงานด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.24) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงานในด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงานคณะกรรมการหมู่บ้านและประชาชน กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.41) รองลงมาคือ การปฏิบัติกิจกรรม/

โครงการด้วยความสนใจและตั้งใจ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.34) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานตามความเหมาะสม กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.15)

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงาน เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมินั้น สรุปได้ดังนี้

“...ผลที่เกิดขึ้นต่อการปฏิบัติงานทำให้สามารถจัดลำดับข้อมูล ปัญหาสำคัญของหมู่บ้าน/ชุมชน จนสามารถวิเคราะห์และมีชุดเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา เกิดความเข้าใจและเกิดภาพลักษณ์ที่ดีระหว่างหน่วยงานราชการกับประชาชน...”

(อำพล พวงศิริ, 26 กรกฎาคม 2561)

นอกจากผลลัพธ์การปฏิบัติงาน เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ในด้านการจัดลำดับข้อมูลการทำงานแล้วนั้น ยังสอดคล้องในด้านผลลัพธ์อื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ประวิทย์ สุขสว่าง ที่ได้กล่าวว่า

“...ผลลัพธ์ส่วนใหญ่ก็ออกมาดี เพราะส่วนใหญ่ถ้าบัณฑิตอาสาฯ ทำงานจะราบรื่นและสำเร็จไปด้วยดี...”

(ประวิทย์ สุขสว่าง, 26 กรกฎาคม 2561)

ทั้งนี้ยังครอบคลุมไปถึงหน่วยงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน โดยสอดคล้องกับ คำกล่าวของฮามะ เจ๊ะอามะว่า

“...บัณฑิตอาสาฯต้องช่วยงานทุกหน่วยงาน คล้ายกับที่อื่นๆ ต้องแบ่งเวลาให้ถูก ว่างานไหนสำคัญกว่ากัน ...”

(นายฮามะ เจ๊ะอามะ, 26 กรกฎาคม 2561)

ดังนั้นกระบวนการในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีความสำคัญกับทุกหน่วยงานในการให้ความช่วยเหลือโดยเฉพาะข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับซัลมา อาแว กล่าวไว้ว่า

“...ส่วนใหญ่หน่วยงานไหนจะเอาข้อมูลหรือลงพื้นที่ที่จะติดต่อบัณฑิตอาสาเพื่อช่วยงานให้บรรลุ เพราะบัณฑิตอาสาจะทราบข้อมูลหมู่บ้านเป็นอย่างดี...”

(ซัลมา อาแว, 27 กรกฎาคม 2561)

สรุปกระบวนการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมินอกจากทำหน้าที่ตามภารกิจที่ผู้ตอบสัมภาษณ์ได้อธิบายแล้วนั้น ภารกิจงานที่เป็นวาระงาน (Agenda) ตามกฎหมายนโยบาย ยุทธศาสตร์ในพื้นที่ระดับหมู่บ้าน/ตำบล ที่เลขาธิการ ศอ.บต. เห็นชอบ เพิ่มเติมมีดังนี้

- (1) โครงการคลายทุกข์ที่ต้นทาง
- (2) โครงการของดีที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน
- (3) จัดทำและวิเคราะห์สรุปลสถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นรายหมู่บ้าน
- (4) ติดตาม นิเทศ และจัดทำข้อมูลการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) สถาบันการศึกษาปอเนาะ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อวางแผนพัฒนา
- (5) ประสานงานรับฟังปัญหา/รับทราบข้อมูลของหมู่บ้านพหุวัฒนธรรม รายงาน ศอ.บต.เพื่อการวางแผนพัฒนา
- (6) ดำเนินกิจกรรมครัวหมู่บ้าน
- (7) ปฏิบัติหน้าที่ประชาสัมพันธ์ และให้คำแนะนำ โครงการเกษตรลองกองก้าวหน้าพัฒนาคุณภาพผลผลิตระดับหมู่บ้าน
- (8) ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการ โครงการครอบครัวคุณธรรม ระดับหมู่บ้าน และทำหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการหมู่บ้านตามโครงการ (พนม.)
- (9) ช่วยปฏิบัติงานที่ ศอ.บต. มอบหมายในระดับอำเภอ และตำบล
- (10) ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการ โครงการศูนย์อำนวยความสะดวกเป็นธรรมาศประชาชนระดับตำบล

ทั้งหมดนี้สามารถเชื่อมโยงจากความคิดเห็นในอีกด้านว่า การปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิเป็นการสำรวจหาข้อมูลและช่วยเหลือคนยากไร้ หรือบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือของรัฐเข้าไม่ถึงให้ได้รับการช่วยเหลือและได้รับสิทธิตามที่คนไทยควรจะได้ ทั้งนี้ตามภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหลักๆคือ การประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชนและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานต้นสังกัดคือ ศอ.บต.เพื่อนำเสนอข้อมูลในการพัฒนาของศอ.บต. ให้ชาวบ้านในพื้นที่ได้รับทราบ

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาทางด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในการปฏิบัติงาน

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในการปฏิบัติงาน			
4.3.1 ความมีวินัยในตนเองและปฏิบัติตามนโยบายของศอ.บต.	4.35	0.759	ระดับดีมาก
4.3.2 มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหาความรู้ อย่างสม่ำเสมอในการปฏิบัติงาน	4.21	0.776	ระดับดีมาก
4.3.3 มีความเอื้ออาทร ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อมีโอกาส	4.41	0.688	ระดับดีมาก
4.3.4 มีความเสียสละเพื่อส่วนรวมมีกระบวนการคิด ปฏิบัติงานจริงและนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานได้ต่อเนื่อง	4.38	0.741	ระดับดีมาก
รวม	4.33	0.741	ระดับดีมาก

จากตาราง 11 พบว่าผลการวิเคราะห์การประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}= 4.33$) เมื่อพิจารณา ระดับการประเมินของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงานในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในการปฏิบัติงานในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีความเอื้ออาทร ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อมีโอกาส กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}= 4.41$) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหาความรู้ อย่างสม่ำเสมอในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดี ($\bar{X}= 4.21$)

การพัฒนาศักยภาพบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิให้เป็นผู้นำรุ่นใหม่ โดยดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิด “บัณฑิตอาสาฯ : ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง จิตอาสา ผู้กล้า พัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้” รวมทั้งเสริมทักษะในการประกอบอาชีพและการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนตลอดจนนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับทราบ จากการสัมภาษณ์พบว่า มีผู้แสดง

ความคิดเห็นเป็นไปในทางบวก โดยสอดคล้องกับผลลัพธ์การปฏิบัติงานในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ดังนี้

“...ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาฯมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเป็นอย่างดียิ่งภายในกรอบเงินค่าตอบแทนที่ได้รับกับบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สอดคล้องและไม่มีผลกระทบต่อการทำงาน ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นและพัฒนาบัณฑิตอาสาฯ ให้มีศักยภาพต่อไป...”

(ชเนศรี สื่อแม่, 28 กรกฎาคม 2561)

นอกจากนี้ผลลัพธ์การปฏิบัติงานยังสอดคล้องกับคำกล่าวของธีรศักดิ์ บินมุซอ ที่กล่าวไว้ว่า

“...บัณฑิตอาสาฯปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วถูกต้องและแม่นยำ เพราะบัณฑิตอาสาฯส่วนใหญ่ทำงานมานานหลายสมัย จึงค่อนข้างจะไม่เป็นปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานเท่าใดนัก และการสั่งการหรือการปฏิบัติเรื่องใดอยากให้มีความเป็นเอกภาพและเป็นระบบที่ชัดเจนในการสั่งการ ซึ่งเป็นงานที่ทับซ้อนกันอยู่...”

(ธีรศักดิ์ บินมุซอ, 28 กรกฎาคม 2561)

สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์การประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงานในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในการปฏิบัติงานนั้น ด้วยภาระและหน้าที่ของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิที่ต้องรับผิดชอบในปัจจุบันแล้วในบางงานบางกรณีต้องทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจในการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี บทบาทของบัณฑิตอาสาฯเป็นบทบาทที่ดีและมีความสำคัญในการพัฒนาชุมชนในยุคสมัยใหม่เพราะบัณฑิตเป็นบุคลากรที่มีความสามารถในการทำงานและเข้าถึงประชาชนได้ดีกว่าผู้นำชุมชน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขั้นตอนการวางแผนผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านขั้นตอนการวางแผน

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ขั้นตอนการวางแผน			
1.1 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิจัดการประชุมรับมอบนโยบายจากศอ.บต.	4.32	0.748	ระดับดีมาก
1.2 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิจัดบันทึกการประชุมเพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน	4.29	0.748	ระดับดีมาก
1.3 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิประชุมวางแผนงานก่อนลงพื้นที่	4.30	0.723	ระดับดีมาก
1.4 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิปฏิบัติงานตามนโยบายจากศอ.บต. อย่างครบถ้วน	4.42	0.726	ระดับดีมาก
1.5 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิปฏิบัติงานทั้งงานจากศอ.บต.และจากหน่วยงานอื่นๆ	4.42	0.734	ระดับดีมาก
รวม	4.35	0.735	ระดับดีมาก

จากตาราง 12 พบว่าผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขั้นตอนการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.35) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับด้านขั้นตอนการวางแผน ในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิปฏิบัติงานตามนโยบายจากศอ.บต. อย่างครบถ้วน และบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิปฏิบัติงานทั้งงานจากศอ.บต.และจากหน่วยงานอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.42) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิจัดบันทึกการประชุมเพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.29).

การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมินั้นจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีนั้นต้องมีการทำงานอย่างมีระบบ มีการระบุงการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนทุกหน่วยงานที่จะใช้บัณฑิตอาสาฯ ควรผ่านผู้ดูแลบัณฑิตอาสาฯ เพื่อปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน โดยจากการสัมภาษณ์ได้สอดคล้องกับขั้นตอนการการปฏิบัติงาน ดังนี้

“...อยากให้สนับสนุนเสริมสร้างศักยภาพในทุกๆด้าน และเพิ่มเงินเดือนให้เหมาะสมตามวุฒิการศึกษาจัดการอบรมเสริมทักษะการทำงานสม่ำเสมอ และเปิดเวทีรับฟังการทำงานของบัณฑิตอาสาพัฒนาบัณฑิตอาสาให้เป็นผู้นำรุ่นใหม่ ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงควรให้มีการถอดบทเรียนผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาให้เป็นรูปธรรมให้มากที่สุด...”

(อุสมาน สาและ, 23 กรกฎาคม 2561)

ทั้งนี้การปฏิบัติงานในขั้นตอนการวางแผนยังได้สอดคล้องกับคำกล่าวของเขมราชู บุญประดิษฐ์ ที่กล่าวไว้ว่า

“...บางครั้งควรมีการมอบหมายงานให้ชัดเจนเพราะบางครั้งงานที่บัณฑิตอาสาปฏิบัติอยู่เป็นงานที่เอื้อต่อบางกลุ่มไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงผลงานและศักยภาพของบัณฑิตอาสาเท่าที่ควร...”

(เขมราชู บุญประดิษฐ์, 23 กรกฎาคม 2561)

ดังนั้นแล้วการปฏิบัติงานในขั้นตอนของการวางแผนจะต้องดูสภาพพื้นที่และปัจจัยด้านอื่นๆ ด้วย โดยสอดคล้องกับชูรณี กิลอมอ ที่กล่าวไว้ว่า

“...การวางแผนการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมสามารถปรับให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ได้เป็นอย่างดี...”

(ชูรณี กิลอมอ, 29 กรกฎาคม 2561)

สรุปได้ว่าในขั้นตอนการวางแผนการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมินั้นได้ให้ความเห็นในภาพรวมส่วนหนึ่งต้องการให้มีการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพในด้านภาษา ด้านการวางแผนการทำงาน ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ และด้านการเป็นวิทยากรกระบวนการ เพื่อเสริมศักยภาพของการเป็นบัณฑิตอาสาอย่างเต็มรูปแบบ เป็นที่ประจักษ์อย่างชัดเจน สร้างการวางแผนการทำงานให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยแบ่งขอบเขตการทำงานที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ ไปในทิศทางเดียวกันจะทำให้ชุมชนมาตุภูมิเกิดความสันติสุข และยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขั้นตอนการวางแผนผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านขั้นตอนการปฏิบัติ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ขั้นตอนการปฏิบัติ			
2.1 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ด้วยตนเอง	4.44	0.752	ระดับดีมาก
2.2 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิประสานการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชน	4.38	0.741	ระดับดีมาก
2.3 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิเป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการหมู่บ้าน	4.46	0.757	ระดับดีมาก
2.4 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน	4.41	0.791	ระดับดีมาก
2.5 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในพื้นที่หมู่บ้าน	4.22	0.777	ระดับดีมาก
2.6 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิช่วยเหลือการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน	4.22	0.763	ระดับดีมาก
รวม	4.35	0.763	ระดับดีมาก

จากตาราง 13 พบว่าผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.35) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับด้านขั้นตอนการปฏิบัติงาน ในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิเป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.46) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในพื้นที่หมู่บ้าน และบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิช่วยเหลือการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.22)

ในขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยพบว่า ที่ผ่านมาศักยภาพของบัณฑิตอาสาสามารถเป็นที่โดดเด่นและได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐและชาวบ้านในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ส่วนใหญ่ก็มาจากการมอบหมายภารกิจงานจากหน่วยงานของรัฐเป็นหลักสำหรับแนวทางการพัฒนาในระยะยาวก็คือการพัฒนาโดยการวางนโยบายให้บัณฑิตอาสาให้เป็นบุคลากรหรือเป็นลูกจ้างถาวรในพื้นที่ทุกชุมชน ซึ่งจะทำให้บทบาทของบัณฑิตอาสามีความชัดเจนและมีศักยภาพในการทำงานมากขึ้น โดยจากการสัมภาษณ์ในประเด็นขั้นตอนการปฏิบัติงานสรุปได้ ดังนี้

“...สำหรับด้านขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการทำงานในรูปแบบทางราชการอยู่แล้ว...”

(ไชนุดิน โต๊ะตันหยง, 23 กรกฎาคม 2561)

ทั้งนี้ขั้นตอนการปฏิบัติงานยังสอดคล้องกับกุดุสดี ชะเตถาวร ที่ได้กล่าวว่า

“...มุ่งเน้นการสอนงานให้เกิดการปฏิบัติจริงกับชุมชน บางครั้งหลักการใช้ทฤษฎียอมไม่เหมือน และแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เพื่อนำไปใช้กับชุมชน มีการฝึกให้บัณฑิตอาสาเกิดทักษะความรู้เกี่ยวกับการทำงานภาคสนาม มีภาวะการณ์เป็นผู้นำและผู้ตามที่ชัดเจน...”

(กุดุสดี ชะเตถาวร, 23 กรกฎาคม 2561)

สรุปได้ว่าในขั้นตอนการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตฤภูมิจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตฤภูมินั้นได้ให้ความเห็นในภาพรวมการทำงานของบัณฑิตอาสาทาง ศอ.บต. เข้ามาพัฒนาทุกทางทุกจุดทุกด้านแต่ปัญหาจริงๆคือบัณฑิตอาสาบางหมู่บ้านและหลายหมู่บ้านไม่ได้ทำงานแบบติดต่อกันยาวตลอด โดยเฉพาะการพิจารณาบัณฑิตอาสาใหม่ในบางหมู่บ้านคือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำในท้องถิ่นคนใหม่ เช่น ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาใหม่จะเลือกบัณฑิตอาสาเข้ามาใหม่โดยที่คนใหม่ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานคือเริ่มนับ 1 ใหม่บัณฑิตอาสาที่ได้รับแต่งตั้งใหม่จะทำงานไม่ค่อยเข้าใจเหมือนคนเก่า ประสบการณ์ไม่ว่าจะเป็นโครงการจะคล่องแคล่วรู้งานทุกอย่างเพราะได้รับการฝึกทักษะทางด้านต่างๆจากพี่เลี้ยง เช่น 7 ทหารเสือพนมและบัณฑิตอาสาเหล่านี้ได้รับการฝึกอบรมทักษะทางด้านต่างๆ

จาก คอ.บต. เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพบัณฑิตอาสาฯ จึงอยากให้ทางรัฐบาลและ คอ.บต. ช่วยดูแลในส่วนนี้ด้วยคือจุดสำคัญและถ้าเป็นเช่นนี้จะทำให้องค์กรบัณฑิตอาสาสมัครมีศักยภาพยิ่งขึ้นไป

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขั้นตอนการวางแผนผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านขั้นตอนการตรวจสอบ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ขั้นตอนการตรวจสอบ			
3.1 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิตรวจสอบข้อมูลในการสำรวจพื้นที่เก็บข้อมูล	4.35	0.736	ระดับดีมาก
3.2 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชน	4.34	0.721	ระดับดีมาก
3.3 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีข้อมูลที่เป็นจริงตรงตามสภาพวิถีของชุมชน	4.35	0.755	ระดับดีมาก
รวม	4.34	0.737	ระดับดีมาก

จากตาราง 14 พบว่าผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขั้นตอนการตรวจสอบการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}= 4.34$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับด้านขั้นตอนการตรวจสอบในแต่ละประเด็น ที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิตรวจสอบข้อมูลในการสำรวจพื้นที่เก็บข้อมูล และบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีข้อมูลที่เป็นจริงตรงตามสภาพวิถีของชุมชน กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}= 4.35$) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชน กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}= 4.34$)

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในขั้นตอนการตรวจสอบนั้น สรุปได้ดังนี้

“...ควรมีการกำหนดระยะเวลาในด้านงานข้อมูลที่ต้องการ เนื่องจากเวลาจำกัดเกินภาครัฐควรมีการประชุมกันก่อนโดยมีแนวทางการทำงานในแนวเดียวกันเพราะบางหน่วยงานยังเข้าใจในชิ้นงานไม่ดีพอซึ่งไม่สามารถถ่ายทอดงานให้บัณฑิตรับงานได้...”

(สุพรรณณี หมั่นสง่า, 23 กรกฎาคม 2561)

นอกจากนี้ขั้นตอนการตรวจสอบยังได้สอดคล้องกับธีรศักดิ์ บินมุซอ ที่กล่าวไว้ว่า

“...ที่ผ่านมาศักยภาพของบัณฑิตอาสาที่สามารถเป็นที่โดดเด่นและได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐและชาวบ้านในพื้นที่ส่วนใหญ่ก็มาจากการมอบหมายภารกิจงานจากหน่วยงานของรัฐเป็นหลักสำหรับแนวทางการพัฒนาในระยะยาวก็คือการพัฒนาโดยการวางนโยบายให้บัณฑิตอาสาให้เป็นบุคลากรหรือเป็นลูกจ้างถาวรในพื้นที่ทุกชุมชนซึ่งจะทำให้บทบาทของบัณฑิตอาสามีความชัดเจนและมีศักยภาพในการทำงานมากขึ้น...”

(ธีรศักดิ์ บินมุซอ, 28 กรกฎาคม 2561)

สรุปได้ว่าในขั้นตอนการตรวจสอบการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมินั้นได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ต้องมีการประเมินและพิจารณาการทำงานของบัณฑิตอาสาฯ และเพิ่มค่าตอบแทน อีกทั้งควรให้มีการถอดบทเรียนผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาให้เป็นรูปธรรมให้มากที่สุด เพื่อให้การทำงานมีระบบ ระเบียบ และกฎเกณฑ์ที่มีการระบุการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนทุกหน่วยงานที่จะใช้บัณฑิตอาสาฯ ควรผ่านผู้ดูแลบัณฑิตอาสาฯ เพื่อปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขั้นตอนการวางแผนผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านขั้นตอนการปรับปรุงพัฒนา

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ขั้นตอนการการปรับปรุงพัฒนา			
4.1 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิควรส่งเสริมพัฒนา ศักยภาพด้านบุคลิกภาพในการทำงาน	4.21	0.756	ระดับดีมาก
4.2 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิควรพัฒนาส่งเสริม ด้านภาวะการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง	4.28	0.780	ระดับดีมาก
4.3 บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิต้องรอบรู้เท่าทัน ข่าวสารในชีวิตประจำวัน	4.35	0.743	ระดับดีมาก
รวม	4.28	0.759	ระดับดีมาก

จากตาราง 15 พบว่าผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับด้านขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา ในแต่ละประเด็นที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิต้องรอบรู้เท่าทันข่าวสารในชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.35$) และพบว่าระดับน้อยที่สุด คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิควรส่งเสริมพัฒนา ศักยภาพด้านบุคลิกภาพในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.21$)

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนานั้น สรุปได้ดังนี้

“...จัดฝึกอบรมพัฒนา ศักยภาพบัณฑิตอาสา ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่และการผลิตสื่อออนไลน์เพื่อชุมชนเพื่อเป็นการตอบโจทยความต้องการของชุมชนในการประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาการตลาดให้สินค้าผลิตภัณฑ์ในชุมชนซึ่งเป็นการนำนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของรัฐบาลสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมสร้างงานสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้ชุมชน...”

(พรทิพย์ ชุ่มชื่น, 23 กรกฎาคม 2561)

นอกจากนี้ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา ยังได้สอดคล้องกับอัสตลี หลังจี ที่ได้กล่าวไว้ว่า

“...ไม่หวังค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นเพราะไม่มีทางเป็นไปได้แต่อยาก
ให้หน่วยงานที่ใช้บัณฑิตควรจะมีค่าสินน้ำใจให้บัณฑิตบ้างไม่ให้
บัณฑิตจัดทำเอกสารทุกอย่างแต่พองบประมาณเงินเขาเรียกว่า
ทำงานบนหลังคนควรปรับพฤติกรรมเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการให้
เห็นใจบัณฑิตบ้างเนื่องจากบัณฑิตมีเงินเดือนน้อยเสี่ยงภัยก็ไม่มีแต่
ข้าราชการบางคนมีทั้งที่ตนเองมีเงินเดือนเยอะอยู่แล้ว...”

(อัสตลี หลังจี, 23 กรกฎาคม 2561)

ทั้งนี้การปฏิบัติงานในแต่ละครั้งย่อมประสบปัญหาที่แตกต่างออกไป ซึ่งความรู้พื้นฐานของ
บัณฑิตอาสาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะต้องมีการพัฒนาในหลากหลายรูปแบบ โดยได้สอดคล้องกับสุพรรณี
หมั่นสง่า ที่กล่าวไว้ว่า

“...แนะนำให้ความรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยมี
วิทยากรถ่ายทอดความสามารถและประสบการณ์ในการทำงาน...”

(สุพรรณี หมั่นสง่า, 23 กรกฎาคม 2561)

ดังนั้นขั้นตอนการปรับปรุงการพัฒนาการทำงานหากมีกิจกรรมเสริมทักษะกระบวนเข้ามาจะ
ทำให้บัณฑิตอาสาสร้างความกล้ามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกุดสติ ขะเตถาวร ที่กล่าวไว้ว่า

“...อยากให้เปิดโอกาสให้บัณฑิตอาสาได้มีกิจกรรมร่วมกับ
หน่วยงานต่างๆเพื่อช่วยเหลือและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลงาน
และบทบาทหน้าที่ของตนเองให้เป็นที่ประจักษ์และอยากให้ทาง
ต้นสังกัดมีการอบรมพัฒนาศักยภาพบัณฑิตอาสาและภาวะความ
เป็นผู้นำเพื่อให้บัณฑิตมีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำและพัฒนา
ชายแดนใต้ได้ดียิ่งขึ้นไป...”

(กุดสติ ขะเตถาวร, 23 กรกฎาคม 2561)

สรุปได้ว่าในขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนาของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิจากการสัมภาษณ์
กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมินั้นได้ให้ความเห็นส่งเสริมทุก
พื้นที่ให้บัณฑิตอาสาที่ตั้งใจปฏิบัติงานมีโอกาสรับรู้แนวทางการปฏิบัติงาน จัดอบรมหรือให้ความรู้
ด้านการเข้าถึงพื้นที่ที่มีความแก่กล้าที่จะคิดตัดสินใจ มีกระบวนการบางความคิด และเข้าถึงจิตวิทยา

การพูดคุยในที่สาธารณะ และการเป็นผู้นำได้ทุกสถานการณ์ และมุ่งเน้นการสอนงานให้เกิดการปฏิบัติจริงกับชุมชน บางครั้งหลักการใช้ทฤษฎีย่อมไม่เหมือน และแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เพื่อนำไปใช้กับชุมชน มีการฝึกให้บัณฑิตอาสาฯ เกิดทักษะความรู้เกี่ยวกับการทำงานภาคสนาม มีภาวการณ์เป็นผู้นำและผู้ตามที่ชัดเจน

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยด้านแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ใช้กระบวนการ CIPP Model ในการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานทั้งหมด 4 ด้านดังนี้

1. Context Evaluation ด้านสภาวะแวดล้อม พบว่าบริบทการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาฯ นั้นมีกิจกรรมการดำเนินงานที่มีระยะเวลาในการทำภารกิจได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้บัณฑิตอาสาฯ สามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ของตนได้อย่างปลอดภัย ทั้งนี้ยังพบว่าสภาพแวดล้อมเชิงลบที่ควรปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นในด้านระบบการแบ่งพรรคแบ่งพวก ที่ไม่เอื้อข้อมูลต่อการทำงานของบัณฑิตอาสาฯเท่าที่ควร

2. Input Evaluation ด้านปัจจัยในการปฏิบัติงาน พบว่า ความพร้อมด้านบุคลากรนั้นสามารถปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบไปด้วย กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนได้เป็นอย่างดี รวมถึงการได้รับงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมในระดับที่ดีและเหมาะสม นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่เป็นเชิงลบด้านการปฏิบัติงานคือ บัณฑิตอาสาฯยังขาดแคลนอาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติงาน ซึ่งในบางพื้นที่ไม่เอื้อในปัจจัยด้านนี้

3. Process Evaluation ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน พบว่า กิจกรรมและกระบวนการต่างๆ ที่บัณฑิตอาสาฯปฏิบัติงานนั้น เป็นไปตามนโยบายที่ ศอ.บต.ได้วางไว้ ทั้งนี้ยังพบว่ากระบวนการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาฯนั้น ยังขาดการวิเคราะห์พื้นที่ชุมชนของตนเองไม่เป็นระบบการจัดการที่ดีเท่าที่ควร

4. Product Evaluation ด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงาน พบว่า การประชาสัมพันธ์ และการเรียนรู้การปฏิบัติงานสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในระดับดี ผลลัพธ์ตรงกับที่ภาคส่วนต่างๆได้มอบหมาย และประสานงานได้เป็นอย่างดี และยังพบว่า บัณฑิตอาสาฯยังขาดสื่ออุปกรณ์ประกอบการทำกิจกรรมในบางพื้นที่ไม่พร้อมเท่าที่ควร

จากผลการศึกษาในเชิงปริมาณนำข้อมูลมาสรุปในแต่ละด้านแล้วทำ SWOT โดยการจัดทำข้อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิใช้ข้อมูลเชิงปริมาณด้านการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการให้สัมภาษณ์ ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ปลัดอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ปกครอง กำนันหรือ ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชน และตัวแทนบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ
2. ยกร่างข้อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ
3. สนทนากลุ่ม (Focus Group)
4. ข้อเสนอแนวทางการพัฒนา

1. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยใช้วิธีการ SWOT Analysis วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลในการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากนั้นได้ดำเนินการร่างข้อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน

การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน จะวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากร และทักษะความรู้ความสามารถ เพื่อหาจุดแข็ง และจุดอ่อนของการปฏิบัติงาน โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานทำการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือ ลักษณะงานของบัณฑิตอาสาฯ บทบาทหน้าที่ หลักเกณฑ์/แนวทางการคัดเลือกบัณฑิตอาสาฯ รวมทั้งการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิต่อไป

- จุดแข็งการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ (S - Strengths) วิเคราะห์จากปัจจัยภายในลักษณะการปฏิบัติงาน บทบาทหน้าที่ หลักเกณฑ์/แนวทางการคัดเลือกบัณฑิตอาสาฯ และจุดเด่นต่างๆที่อยู่ภายในตัวบัณฑิตอาสาฯ ที่เป็นข้อได้เปรียบในการเสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติงานให้กับบัณฑิตอาสาฯที่สอดคล้องกับชุมชน สาและ และอิฐคักดี บินมุขอ

- จุดอ่อนการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ (W-Weaknesses) วิเคราะห์จากปัจจัยภายในลักษณะการปฏิบัติงาน บทบาทหน้าที่ หลักเกณฑ์/แนวทางการคัดเลือกบัณฑิตอาสา และจุดด้อยต่างๆที่อยู่ภายในตัวบัณฑิตอาสาฯ ข้อเสียเปรียบ ที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยสอดคล้องกับ สุรชัย เจริญสุข และวันอรรยา อามะ

2. การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก

การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกนั้น จะวิเคราะห์และค้นหาโอกาสรวมทั้งปัญหาในการดำเนินงานที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น งบประมาณในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระดับการศึกษาและความรู้ความสามารถของการปฏิบัติงาน ลักษณะขนาดของพื้นที่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม รวมถึงสภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น นโยบายของรัฐบาล เป็นต้น

- โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อด้านผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่น่าข้อดีจุดเด่นมาเสริมสร้างให้การปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาฯมีศักยภาพที่เข้มแข็งขึ้นโดยสอดคล้องกับซูไฮมีน สาและ อำพล พ่วงศิริ

- อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบในแนวทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายจุดด้อยทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยบัณฑิตอาสาฯต้องหลีกเลี่ยงหรือปรับสภาพให้มีความพร้อมที่สามารถเผชิญต่อไปได้โดยสอดคล้องกับกุดุสติ ชะเตถาวร และชเนศรี สีอแม

แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 4 ด้าน ที่มีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค สรุปได้ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน

เริ่มการสนทนากลุ่ม (Focus Group) วันที่ 25 กรกฎาคม 2561 เวลา 09.00 น. โดยการสนทนากลุ่มมีผู้แสดงความคิดเห็นด้านจุดแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับคำพูดของ อำพล พ่วงศิริ ดังนี้

จุดแข็ง

“...บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านเป็นอย่างดีและบัณฑิตอาสา มีความคล่องตัวต่อการปฏิบัติงาน มีความคุ้นเคยกับพื้นที่ และมีความรู้จักมักคุ้นกับสมาชิกในหมู่บ้านเป็นอย่างดี...”

นอกจากนี้ ซูโฮมิน สาและ ได้เสนอเพิ่มเติมในด้านจุดแข็งของสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน
ดังนี้

“...บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความถนัดที่
หลากหลายตามสาขาวิชาที่เรียนจบ รวมถึงมีทีมงานคณะกรรมการหมู่บ้าน
ในการขับเคลื่อนงานได้รวดเร็วยิ่งขึ้น...”

จุดอ่อน

ด้านจุดอ่อนของบัณฑิตอาสาฯ นั้น มีผู้เสนอข้อคิดเห็นคือ สุรัชย์ เจริญสุข เสนอไว้ ดังนี้

“...บางพื้นที่รับผิดชอบมีความเสี่ยงไม่ปลอดภัยต่อการปฏิบัติหน้าที่ และ
บัณฑิตอาสาฯ ในบางพื้นที่อยู่ห่างไกลจากหน่วยงานรัฐ ขาดการสื่อสารด้าน
สัญญาณไม่เอื้ออำนวยต่อการประสานงาน...”

ทั้งนี้ผู้เสนอเพิ่มเติม อามะ สนิ ซึ่งเสนอจุดอ่อนด้านนี้ว่า

“...ขนาดของพื้นที่รับผิดชอบหมู่บ้านกว้างไป ทำให้การทำงานไม่
ครอบคลุม และขาดอุปกรณ์เทคโนโลยีในการทำงาน...”

ด้านโอกาสนั้นมีผู้เสนอความคิดเห็นสอดคล้องกับ วันอรรยา อามะ ซึ่งกล่าวข้อเสนอ ดังนี้

โอกาส

“...ศอ.บต.ให้การสนับสนุนการจัดทำกิจกรรม/โครงการ และมีหน่วยงาน
องค์กรภายนอกขอความช่วยเหลือ ทำให้เกิดเครือข่ายการทำงานที่กว้างขึ้น
นอกจากนี้ภารกิจงานมีความหลากหลาย ทำให้บัณฑิตอาสาฯ มีความ
กระตือรือร้นในการทำงาน...”

นอกจากนี้ ชลมา อาแว ได้กล่าวข้อเสนอด้านอุปสรรคได้ว่า

อุปสรรค

“...ชาวบ้านยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของบัณฑิตอาสาฯ
เท่าที่ควร และในบางพื้นที่ไม่มีสำนักงานที่ทำการเฉพาะภารกิจงานของ
บัณฑิตอาสาฯ โดยตรง รวมทั้งขาดสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ร่วมงานในหมู่บ้าน
ทัศนคติไม่ตรงกัน...”

2. ด้านปัจจัยการปฏิบัติงาน

ปัจจัยการปฏิบัติงานด้านจุดแข็งสอดคล้องกับ ประวิทย์ สุขสว่าง ได้ให้ความคิดเห็นว่า

จุดแข็ง

“...งบประมาณกับโครงการที่มีในทุกปี สามารถเข้าถึงประชาชนในชุมชนได้อย่างเต็มที่ และบัณฑิตอาสาเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนนโยบายของภาครัฐ รวมถึงเป็นที่ยอมรับของทุกหน่วยงาน เป็นลูกจ้างหรือพนักงานของศอ.บต....”

ปัจจัยการปฏิบัติงานด้านจุดอ่อนสอดคล้องกับ ฮามะ เจ๊ะอามะ ที่ได้เสนอว่า

จุดอ่อน

“...เวทีประชาคมประชาชนส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และบัณฑิตอาสาขาดภาวะผู้นำในการปฏิบัติงาน รวมถึงประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจต่อหน่วยงานรัฐที่มีข้อจำกัดมากเกินไปในการพัฒนาพื้นที่...”

นอกจากนี้ปัจจัยด้านโอกาสยังสอดคล้องกับ ชเนศรี สือแม ได้เสนอความคิดเห็นดังนี้

โอกาส

“...มีเครือข่ายการทำงานที่กว้างขึ้น และเป็นระบบ เช่น อบต. เทศบาล เกษตรอำเภอ หน่วยงานพัฒนาอำเภอ เป็นต้น และรู้จักคนในพื้นที่ได้หลากหลาย ช่วยเอื้อการดำเนินงานที่รวดเร็วยิ่งขึ้น...”

ทั้งนี้ปัจจัยด้านอุปสรรคยังสอดคล้องกับ อีร์ศักดี บินมุซอ ที่ได้เสนอความคิดเห็นว่า

อุปสรรค

“...ความขัดแย้งระหว่างผู้นำกับชาวบ้านจึงทำให้ลำบากในการปฏิบัติงาน และการขาดความเข้าใจของผู้นำเกี่ยวกับภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของบัณฑิตอาสา นอกจากนี้เวลาในการทำงานบางที่การทำงานโครงการใช้เวลาในการส่งงานเร็วเกินไปเวลาในการกลั่นกรองน้อยงานเอกสารอาจผิดพลาดได้...”

3. ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน

กระบวนการปฏิบัติงานด้านจุดแข็งยังสอดคล้องกับ อุสมาน สาและ ซึ่งได้เสนอความคิดเห็นไว้ดังนี้

จุดแข็ง

“...กระจายข้อมูลการทำงานช่วยเหลือแกนนำหมู่บ้านได้ดีขึ้น และมีการบูรณาการกับหน่วยงานราชการในการแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างทันท่วงที พัฒนาด้านอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังรับเรื่องราวร้องทุกข์ให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านลดขั้นตอนในการติดต่อกับหน่วยงานที่ประชาชนเข้ารับบริการ...”

ทั้งนี้กระบวนการปฏิบัติงานด้านจุดอ่อนยังสอดคล้องกับ เขมรราช บุญประดิษฐ์ ซึ่งได้เสนอความคิดเห็นไว้ดังนี้

จุดอ่อน

“...รูปแบบการดำเนินงานและภารกิจงานที่ได้รับมอบหมายเป็นข้อมูลที่ทับซ้อนกัน และบัณฑิตอาสาฯไม่มีแผนการทำงานของตัวเอง นอกจากนี้บัณฑิตอาสาฯขาดทักษะการเสนอโครงการ/กิจกรรม...”

และกระบวนการด้านโอกาสยังสอดคล้องกับ ชูรณี กิลอมอ ซึ่งได้เสนอความคิดเห็นได้ดังนี้

โอกาส

“...ลงพื้นที่ทุกตำบลเพื่อรับฟังปัญหาจากกำนันผู้ใหญ่บ้านและนำมาปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของชุมชนในแต่ละชุมชนได้ตรงตามเป้าหมายของตำบลนั้นๆ และทุกภาคหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนาในพื้นที่หมู่บ้านให้ดีขึ้น...”

นอกจากนี้กระบวนการด้านอุปสรรคยังสอดคล้องกับ ไชนุติณ โตะตันหยง ที่เสนอไว้ว่า

อุปสรรค

“...บัณฑิตอาสาฯขาดภาวะการเป็นผู้นำ สื่อสารไม่เป็น และบัณฑิตอาสาฯขาดทักษะการจัดลำดับความสำคัญของงานที่ได้รับมอบหมาย...”

4. ด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงาน

ผลลัพธ์การปฏิบัติงานด้านจุดแข็งยังสอดคล้องกับ กูดสติ์ ชะเตถาวร โดยเสนอว่า

จุดแข็ง

“...ประชาชนได้รับการบริการที่ดีจากบัณฑิตอาสาฯ และการมีส่วนร่วมในการประชาคมหมู่บ้านทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ทั้งนี้บัณฑิตอาสาฯมีจิตสำนึกจิตอาสาในการพัฒนาพื้นที่มาตุภูมิ...”

นอกจากนี้ผลลัพธ์การปฏิบัติงานด้านจุดอ่อนยังสอดคล้องกับ สุพรรณณี หมั่นสง่า ได้เสนอว่า

จุดอ่อน

“...ไม่กล้าแสดงออก ไม่มีเวทีในการแสดงศักยภาพให้กับหน่วยงานอื่นๆ และค่าตอบแทนยังไม่ตอบสนองกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานที่ขอความช่วยเหลือเข้ามา...”

ทั้งนี้ผลลัพธ์ด้านโอกาสยังสอดคล้องกับ พรทิพย์ ชุ่มชื่น ได้เสนอว่า

โอกาส

“...บัณฑิตอาสาฯเป็นที่รู้จักของทุกหน่วยงาน ทำให้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง และบัณฑิตอาสาฯมีเครือข่ายการทำงานครอบคลุม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้การติดต่อแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึง และรวดเร็ว...”

สุดท้ายผลลัพธ์ด้านอุปสรรคยังสอดคล้องกับ อัสตลี หลังจิ ได้เสนอว่า

อุปสรรค

“...โครงการส่งเสริมศักยภาพให้กับบัณฑิตอาสาฯยังไม่เป็นระบบ ไม่เป็นหลักสูตร และขาดกระบวนการด้านความรู้ความเข้าใจในการของบประมาณ เพื่อเสนอโครงการ...”

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของการประเมินศักยภาพและวิเคราะห์สภาพปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาฯพัฒนา มาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการวิเคราะห์ใน 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน ด้านปัจจัยการปฏิบัติงาน ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงาน โดยทำการ SWOT ในแต่ละด้านโดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตาราง 16 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน-ปัจจัยภายนอก เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนาภาคภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัจจัยภายใน-ภายนอก/ประเด็น	ปัจจัยภายใน			ปัจจัยภายนอก	
	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค	
1. ด้านสมรรถนะแวดล้อม	<p>1. บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิมีข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านเป็นอย่างดี</p> <p>2. บัณฑิตอาสา มีความคล่องตัวต่อการปฏิบัติงาน มีความคุ้นเคยกับพื้นที่ และมีความรู้จักมักคุ้นกับสมาชิกในหมู่บ้านเป็นอย่างดี</p> <p>3. บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความถนัดที่หลากหลายตามสาขาวิชาที่เรียนจบ</p> <p>4. มีทีมงานคณะกรรมการหมู่บ้านในการขับเคลื่อนงานได้รวดเร็วยิ่งขึ้น</p>	<p>1. บางพื้นที่รับผิดชอบมีความเสี่ยงไม่ปลอดภัยต่อการปฏิบัติงาน</p> <p>2. บัณฑิตอาสาในบางพื้นที่อยู่ห่างไกลจากหน่วยงานรัฐขาดการสื่อสารด้านสัญญาณไม่เอื้ออำนวยต่อการประสานงาน</p> <p>3. ขนาดของพื้นที่รับผิดชอบหมู่บ้านกว้างไป ทำให้การทำงานไม่ครอบคลุม</p> <p>4. ขาดอุปกรณ์เทคโนโลยีในการทำงาน</p>	<p>1. คอ.บต.ให้การสนับสนุนการจัดทำกิจกรรม/โครงการ</p> <p>2. มีหน่วยงานองค์กรภายนอกขอความช่วยเหลือ ทำให้เกิดเครือข่ายการทำงานที่กว้างขึ้น</p> <p>3. ภารกิจงานมีความหลากหลายทำให้บัณฑิตอาสาที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน</p>	<p>1. ชาวบ้านยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของบัณฑิตอาสาเท่าที่ควร</p> <p>2. ในบางพื้นที่ไม่มีสำนักงานที่ทำการเฉพาะภารกิจงานของบัณฑิตอาสาโดยตรง</p> <p>3. ขาดสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้ร่วมงานในหมู่บ้านที่คนคิดไม่ตรงกัน</p>	

ปัจจัยภายใน- ภายนอก/ประเด็น	ปัจจัยภายใน		ปัจจัยภายนอก	
	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
2.ด้านปัจจัยการ ปฏิบัติงาน	<p>1. งบประมาณกับโครงการที่มีในทุกปี สามารถเข้าถึงประชาชนในชุมชนได้อย่างเต็มที่</p> <p>2. บัณฑิตอาสาเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนนโยบายของภาครัฐ</p> <p>3. เป็นที่ยอมรับของทุกหน่วยงาน</p> <p>เป็นลูกจ้างหรือพนักงานของศอ.บต.</p>	<p>1. เวทีประชาคมประชาชน ส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น</p> <p>2. บัณฑิตอาสาขาดภาวะผู้นำในการปฏิบัติงาน</p> <p>3. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจต่อหน่วยงานรัฐที่มีข้อจำกัดมากเกินไปในการพัฒนาพื้นที่</p>	<p>1. มีเครือข่ายการทำงานที่กว้างขึ้น และเป็นระบบ เช่น อบต. เทศบาล</p> <p>เกษตรอำเภอ หน่วยงานพัฒนาอำเภอ เป็นต้น</p> <p>2. รู้จักคนในพื้นที่ได้</p> <p>หลากหลาย ช่วยเอื้อการค้าเงินงานที่รวดเร็วยิ่งขึ้น</p>	<p>1. ความขัดแย้งระหว่างผู้นำกับชาวบ้านจึงทำให้ลำบากในการปฏิบัติงาน</p> <p>2. การขาดความเข้าใจของผู้นำเกี่ยวกับภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของบัณฑิตอาสา</p> <p>3. เวลาในการทำงานบางที่ การทำงานโครงการใช้เวลาในการส่งงานเร็วเกินไปเวลาในการกลับกรองน้อยงานเอกสารอาจผิดพลาดได้</p>

ปัจจัยภายนอก/ประเด็น	ปัจจัยภายใน			ปัจจัยภายนอก		
	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค		
3.ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน	<p>1. กระจายข้อมูลการทำงานช่วยเหลือแนะนำหมู่บ้านได้ดีขึ้น</p> <p>2. มีการบูรณาการกับหน่วยงานราชการในการแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างทัน่วงที่ พัฒนาด้านอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่</p> <p>3. รับเรื่องราวร้องทุกข์ให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านลดขั้นตอนในการติดต่อกับหน่วยงานที่ประชาชนเข้ารับบริการ</p>	<p>1. รูปแบบการดำเนินงานและภารกิจงานที่ได้รับมอบหมายเป็นข้อมูลที่ทับซ้อนกัน</p> <p>2. บัณฑิตอาสาฯไม่มีแผนการทำงานของตนเอง</p> <p>3. บัณฑิตอาสาฯขาดทักษะการเสนอโครงการ/กิจกรรม</p>	<p>1. ลงพื้นที่ทุกตำบลเพื่อรับฟังปัญหาจากกำนันผู้ใหญ่บ้านและนำมาปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของชุมชนในแต่ละชุมชนได้ตรงตามเป้าหมายของตำบลนั้นๆ</p> <p>2. ทุกภาคหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนาในพื้นที่หมู่บ้านให้ดีขึ้น</p>	<p>1. บัณฑิตอาสาฯขาดการการณ้เป็นผู้นำ สื่อสารไม่เป็น</p> <p>2. บัณฑิตอาสาฯขาดทักษะการจัดลำดับความสำคัญ ของงานที่ได้รับมอบหมาย</p>		

ปัจจัยภายใน- ภายนอก/ประเด็น ปฏิบัติงาน	ปัจจัยภายใน			ปัจจัยภายนอก		
	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค		
4.ด้านผลลัพธ์การ ปฏิบัติงาน	<p>1. ประชาชนได้รับการบริการที่ดีจากบัณฑิตอาสา</p> <p>2. การมีส่วนร่วมในการประชาคมหมู่บ้านทำให้ชุมชนเข้มแข็ง</p> <p>3. บัณฑิตอาสาที่มีจิตสำนึก จิตอาสาในการพัฒนาพื้นที่มาตุภูมิ</p>	<p>1. เมื่กล้าแสดงออก ไม่มีเวทีในการแสดงศักยภาพให้กับหน่วยงานอื่นๆ</p> <p>2. ค่าตอบแทนยังไม่</p> <p>ตอบสนองกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานที่ขอความช่วยเหลือเข้ามา</p>	<p>1. บัณฑิตอาสาฯ เป็นที่รู้จักของทุกหน่วยงาน ทำให้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง</p> <p>2. บัณฑิตอาสาฯ มีเครือข่ายการทำงานครอบคลุม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้การติดต่อแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึง และรวดเร็ว</p>	<p>1. โครงการส่งเสริมศักยภาพให้กับบัณฑิตอาสาฯ ยังไม่เป็นระบบ ไม่เป็นหลักสูตร</p> <p>2. ขาดกระบวนการด้านความรู้ความเข้าใจในการออกแบบประมาณ เพื่อเสนอโครงการ</p>		

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้สรุปในรูปแบบวิเคราะห์ SWOT ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์ศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา

จุดแข็ง	โอกาส
<p>S1_บัณฑิตอาสา มีความคล่องตัวและมีข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้านต่อการปฏิบัติงาน มีความคุ้นเคยกับพื้นที่ และมีความรู้จำกั่คุ้นกับสมาชิกในหมู่บ้านเป็นอย่างดี</p> <p>S2_ บัณฑิตอาสา มีความคล่องตัวต่อการปฏิบัติงาน มีความคุ้นเคยกับพื้นที่ และมีความรู้จำกั่คุ้นกับสมาชิกในหมู่บ้านเป็นอย่างดี</p> <p>S3_ มีการบูรณาการกับหน่วยงานราชการในการแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างทันทั่วทั้ง พัฒนาด้านอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่</p> <p>S4_ การมีส่วนร่วมในการประชาคมหมู่บ้านทำให้ชุมชนเข้มแข็ง</p>	<p>O1_ศอ.บต.ให้การสนับสนุนการจัดทำกิจกรรม/โครงการ</p> <p>O2_มีเครือข่ายการทำงานที่กว้างขึ้น และเป็นระบบ เช่น อบต. เทศบาล เกษตรอำเภอ หน่วยงานพัฒนาอำเภอ เป็นต้น</p> <p>O3_ทุกภาคหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนาในพื้นที่หมู่บ้านให้ดีขึ้น</p> <p>O4_บัณฑิตอาสา มีเครือข่ายการทำงานครอบคลุม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้การติดต่อแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึง และรวดเร็ว</p>

จุดอ่อน	อุปสรรค
<p>W1 บางพื้นที่รับผิดชอบมีความเสี่ยงไม่ปลอดภัยต่อการปฏิบัติหน้าที่</p> <p>W2 บัณฑิตอาสาขาดภาวะผู้นำในการปฏิบัติงาน</p> <p>W3 รูปแบบการดำเนินงานและภารกิจงานที่ได้รับมอบหมายเป็นข้อมูลทับซ้อนกัน</p> <p>W4 ไม่กล้าแสดงออก ไม่มีเวทีในการแสดงศักยภาพให้กับหน่วยงานอื่นๆ</p>	<p>I1 ในบางพื้นที่ไม่มีสำนักงานที่ทำการเฉพาะภารกิจงานของบัณฑิตอาสาโดยตรง</p> <p>I2 เวลาในการทำงานบางที่การทำงานโครงการใช้เวลาในการส่งงานเร็วเกินไป เวลาในการกลั่นกรองน้อยงานเอกสารอาจผิดพลาดได้</p> <p>I3 บัณฑิตอาสาขาดทักษะการจัดลำดับความสำคัญองงานที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>I4 ขาดกระบวนการค้นคว้าความรู้ความเข้าใจในการของงบประมาณ เพื่อเสนอโครงการ</p>

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนาภาคใต้

SO	WO
<p>พัฒนาจัดรูปแบบอบรมและทัศนศึกษาดูงานขององค์กรอื่นๆเพื่อส่งเสริมศักยภาพในรูปแบบที่ทันสมัยเท่าทันเทคโนโลยี</p>	<p>จัดทำแผนการดำเนินงานรูปแบบกิจกรรมเพิ่มเติมโดยการประชาสัมพันธ์อาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้</p>
<p>ST</p>	<p>WT</p>
<p>จัดตั้งเครือข่ายระบบกองทุนเพื่อทางงบประมาณเข้ามาขับเคลื่อนการดำเนินงานของบัณฑิตอาสาให้เกิดรูปธรรมที่ชัดเจนอย่างเป็นระบบ</p>	<p>จัดเวทีการประกวดและเปิดพื้นที่พูดคุยสรุปผลการปฏิบัติงานพร้อมการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานในทุกๆ4 เดือน</p>

2. ยกร่างข้อเสนอแนวทางการพัฒนา

จากการ SWOT นำมาสร้างข้อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งช่วยจัดการระบบการปฏิบัติงานและกำหนดทิศทางอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงมีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่สภาพแวดล้อมของคนในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ได้ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอด้านวิสัยทัศน์

บัณฑิตอาสาฯ ผู้นำ ผู้กล้าแห่งการเปลี่ยนแปลง รับเรื่องราวร้องทุกข์ ประสานการช่วยเหลือ เอื้อเพื่อเสียสละ มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง พัฒนามาตุภูมิ

ข้อเสนอด้านพันธกิจ

1. การดำเนินงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิเป็นไปตามนโยบายของศอ.บต.
2. ส่งเสริมพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมและทัศนศึกษาดูงานขององค์กรอื่นๆ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในรูปแบบที่ทันสมัยเท่าทันเทคโนโลยี
3. ประชาชนมีวิถีชีวิตกินดีอยู่ดี ทำให้เกิดหมู่บ้านที่เข้มแข็ง และสันติสุข
4. มีจิตอาสาเป็นที่ตั้ง มุ่งมั่นแก้ไขปัญหาย่างว่องไว

ข้อเสนอด้านแนวทางการพัฒนา

1. พัฒนารูปแบบการฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. พัฒนาเครือข่ายบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในการจัดทำแผนการดำเนินงานผ่านการประชาคมของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิทั้ง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ยกระดับทักษะความเชี่ยวชาญ สำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษทั้งด้านเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ เพื่อก้าวไกลทันโลกสมัยใหม่
4. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่ เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างองค์กร แบ่งปันข้อมูล สะดวกและรวดเร็ว
5. ศอ.บต.ลงพื้นที่ในเขตตรวจเยี่ยม พร้อมตรวจสอบการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิให้เกิดความตื่นตัว กระตุ้นการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น